

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

"Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo Televizyon ve Sinema bölümü mezunu olan . tarafından, 20.07.2014 tarihinde yapılan Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi Sınavının, radyo ve televizyon alanını içermediğinden, eksik düzenleme nedeniyle iptali istemiyle Milli Eğitim Bakanlığı ve Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı'na karşı açılan dava dosyası incelendi:

Davacının radyo ve televizyon alanını içermediğinden, eksik düzenleme nedeniyle iptali isteminde bulunduğu Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi Sınavı; Devlet Personel Başkanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı arasında imzalanan protokol doğrultusunda 20.07.2014 tarihinde yapılmıştır. Sınavın yapıldığı alanları protokol hükümleri uyarınca Milli Eğitim Bakanlığı ile Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı birlikte belirlemektedir. Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi Sınavı; Milli Eğitim Bakanlığı ve Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı tarafından yapılan merkezi ve ortak bir sınavdır.

11.09.2014 tarihli ve 29116 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 6552 sayılı Kanun'un 96. maddesi ile 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'na 20/A maddesinden sonra gelmek üzere "merkezi ve ortak sınavlara ilişkin yargılama usulü" başlıklı 20/B maddesi eklenmiştir.

Dava konusu edilen Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi Sınavı'nın Milli Eğitim Bakanlığı ile Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı tarafından yapılan merkezi ve ortak bir sınav olması nedeniyle, bakılan davada 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 20/B maddesinde düzenlenen yargılama usulü kurallarının uygulanması gerektiği kanaatine varılmıştır.

Anılan Kanun'un 20/B-ç maddesinde; "savunma süresi dava dilekçesinin tebliğinden itibaren üç gün olup, bu süre bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç gün uzatılabilir. Savunmanın verilmesi veya savunma verme süresinin geçmesiyle dosya tekemmül etmiş sayılır." hükmü yer almıştır.

Yargılama usulüne dair bu hükmün Anayasa'ya aykırı olduğu kanaati ile incelenmesi ve iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurulması Dairemizce gerekli görülmüştür.

Dayanılan Anayasa Kuralları:

Madde 2- "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk Milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir.

Madde 10- Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz.

Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

Madde 13- Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.

Madde 36- Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.

Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınmaz.

İtiraz Edilen Yasa Kuralı:

İtirazen iptali istenilen 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 20/B-ç maddesi; Savunma süresi dava dilekçesinin tebliğinden itibaren üç gün olup, bu süre bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç gün uzatılabilir. Savunmanın verilmesi veya savunma verme süresinin geçmesiyle dosya tekemmül etmiş sayılır.

Yasa Kuralının Dayanılan Anayasa Kurallarına Uygunluğu:

1- İtiraz Konusu Kuralın Anayasa'nın 2. Maddesine Uygunluğu:

Anayasa Mahkemesinin birçok kararında hukuk devleti; "...tüm işlem ve eylemlerinin hukuk kurallarına uygunluğunu başlıca geçerlik koşulu bilen, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurmayı amaçlayan ve bunu geliştirerek sürdüren, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, insan haklarına saygı duyarak bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, Anayasa ve hukuk kurallarına bağlılığa özen gösteren, yargı denetimine açık olan, yasaların üstünde yasakoyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ile Anayasa'nın bulunduğu bilincinden ayrılmayan devlet..." olarak tanımlanmıştır.

Anayasa Mahkemesinin hukuk devletinde bulunması gereken ilkeler konusunda yaptığı tanımlamada; her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurmayı amaçlayan ve bunu geliştirerek sürdüren, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan ... gibi hukuk devletinde olmazsa olmaz ilkeler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Hukuk devleti ilkesinin yaşama geçirildiği yargı düzenine sahip olan ülkelerde temel haklar arasında yer alan hak arama özgürlüğü ve savunma hakkını kısıtlayıcı hükümlerin,

tarafklar için bir güvence teşkil etmesi gereken yargılama usulü kurallarında bulunmaması gerekir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda savunma verme süresi 30 gün olarak belirlendiği halde, itiraz konusu kural ile, Milli Eğitim Bakanlığı ve Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen merkezi ve ortak sınavlara karşı açılan davalara özgü olmak üzere savunma süresi üç gün olarak kısıtlandığı gibi, davalı tarafça savunmada belirtilen hususlara karşı davacının ikinci dilekçesini sunması, bu dilekçede belirtilen hususlara ilişkin olarak da, davalılarca ikinci savunma dilekçesinin sunulması engellenmiştir.

Savunma hakkını sadece üç gün ile kısıtlayan ve savunmaya karşı ikinci cevap ve savunma dilekçelerinin verilmesini engelleyen kuralın Anayasa'nın 2. maddesinde düzenlenen "hukuk devleti" ilkesine aykırı olduğu kanaatine varılmıştır.

2- İtiraz Konusu Kuralın Anayasa'nın 10. Maddesine Uygunluğu:

Anayasa'nın 10. maddesinde, "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar." denilmektedir.

Bu yasak, birbirinin aynı durumunda olanlara ayrı kuralların uygulanmasını, ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılmasını engellemektedir. Aynı durumda olanlar için farklı düzenleme eşitliğe aykırılık oluşturur. Anayasa'nın amaçladığı eşitlik, mutlak ve eylemli eşitlik değil hukuksal eşitliktir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik çiğnenmiş olmaz. Başka bir anlatımla, kişisel nitelikleri ve durumları özdeş olanlar arasında değişik uygulamalar yapılamaz.

İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda; savunma süresi olarak bütün davalar için 30 gün süre öngörüldüğü halde, Milli Eğitim Bakanlığı ve Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen merkezi ve ortak sınavlara karşı açılan davalarda, savunma süresinin sadece üç gün olarak belirlenmesi, idari davaların tarafı olarak aynı hukuki durumda bulunan davalılar arasında savunma hakkının kullanılmasında eşitsizlik yaratmaktadır.

Nitekim, aynı eşitsizlik savunma dilekçesine karşı ikinci dilekçenin ve savunmanın verilmesinde de sürmektedir. Diğer idari davalarda replik-düplik usul kuralı olarak öngörülmüş iken, Milli Eğitim Bakanlığı ve Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen merkezi ve ortak sınavlara karşı açılan davalarda üç gün içinde savunmanın verilmesiyle dosya tekemmül etmekte, savunma dilekçesine karşı ikinci dilekçe, ikinci dilekçeye karşı da ikinci savunma dilekçesi verilememektedir.

İtiraz konusu kural Anayasa'nın 10. maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesine aykırıdır.

3- İtiraz Konusu Kuralın Anayasa'nın 13. ve 36. Maddesine Uygunluğu:

İtiraz konusu kuralda, savunma süresi üç gün olarak belirlenmiş ve savunmaya karşı ikinci dilekçenin, ikinci savunma dilekçesinin verilemeyeceği belirtilmiştir.

Hak arama özgürlüğünü düzenleyen Anayasa'nın 36. maddesinde, "Herkes, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz" denilerek yargı mercilerine davacı ve davalı olarak başvurabilme ve bunun tabii sonucu olarak da kişinin yargı mercileri önünde iddia, savunma, adil yargılanma hakkına sahip olduğu güvence altına alınmış ve özel sınırlama nedenleri öngörülmemiştir.

Anayasa'nın 4709 sayılı Kanunla değiştirilen 13. maddesinde "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz." denilerek temel hak ve özgürlüklerin ancak ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak sınırlanabileceği öngörülmüştür.

Kişinin karşılaştığı bir suçlamaya karşı kendisini savunabilmesinin ya da maruz kaldığı haksız bir eylem veya işleme karşı haklılığını ileri sürüp kanıtlayabilmesinin en etkili ve güvenceli yolu, yargı mercileri önünde dava hakkını kullanmak ve bu davada kullanılabilecek kanıtları mahkeme önüne getirebilmek olduğu gibi, bir isnada karşı savunma hakkının etkili bir şekilde kullanılabilmesi ile olanaklıdır. Sav ve savunma birbirini tamamlayan ve birbirinden ayrılması olanaksız olan niteliğiyle hak arama özgürlüğünün temelini oluşturmaktadır. Hak arama özgürlüğü, temel hak niteliği taşıması dışında, diğer hak ve özgürlüklerden yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkin güvencelerden biridir.

Bu temel saptama karşısında, savunma hakkını üç gün ile sınırlandıran ve savunma dilekçesinde yer alan hususlara karşı ikinci dilekçeyi, ikinci dilekçede yer alan hususlara karşı da ikinci savunma dilekçesi verilmesini yasaklayan itiraz konusu kural temel haklardan olan hak arama özgürlüğünün kullanılmasını engellemektedir.

Buna göre, itiraz konusu kural ile, Milli Eğitim Bakanlığı ile Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı tarafından yapılan merkezi ve ortak sınavlara karşı açılan davalarda, hak arama özgürlüğünün ve savunma hakkının kısıtlanmasına yol açarak, yargı merciinin de doğru ve adil bir sonuca ulaşabilmesini engelleyeceğinden Anayasa'nın 36. maddesine aykırılık oluşturur.

Anayasa'da özel bir sınırlandırma nedeni öngörülmemiş olan hak arama özgürlüğünün itiraz konusu kuralla sınırlandırılması ile de, Anayasa'nın 13. maddesine de aykırılık oluşmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, Anayasa'nın 152. ve bir davaya bakmakta olan mahkemenin, o dava sebebiyle uygulanacak olan bir kanun hükmünün Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına götüren görüşünü açıklayan kararı ile Anayasa Mahkemesine başvurusu gerektiğini düzenleyen 2949 sayılı Kanunun 28. maddesinin 2. fıkrası gereğince 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 20/B-ç maddesi hükmünün Anayasanın 2., 10., 13. ve 36. maddelerine aykırı olduğu kanaati ile iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulmasına ve dosyadaki belgelerin onaylı bir örneğinin Anayasa Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine, 20.11.2014 tarihinde oyçokluğu ile karar verildi."